

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024

Kuhmoisten kunta
Tarkastuslautakunta 2021-2024

Sisällys

I	Tarkastuslautakunta	3
2	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	4
2.1	<i>Toiminnalliset tavoitteet</i>	4
2.2	<i>Taloudelliset tavoitteet</i>	5
2.3	<i>Investoinnit</i>	6
3	Kuntakonsemi	7
4	Yhteenveto	8

1 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana Juha Simola, varapuheenjohtajana Tuire Launonen, sekä jäseninä Arja Korvenranta ja Ari Ampuja. Heidän henkilökohtaiset varajäsenensä ovat samassa järjestyksessä olleet Jari Niemi, Tuomo Hauskanen, Hannele Nikkinen ja Kirsi Karevesi.

Tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut kunnan toiminnallisissa ja taloudellisissa asioissa kunnanjohtajaa, hallintojohtajaa, teknistä johtajaa, sivistystoimenjohtajaa, sekä ulkopuolista asiantuntijaa metsän myynteihin liittyen.

Hallituksen antaman toimintakertomuksen perusteella ja muutoinkin on koko kunnan osalta seurattu valtuuston asettamia tavoitteita ja niiden toteutumista. Tarkastuslautakunta on laatinut tämän arviointikertomuksen kuntalain 121 §:n nojalla ja antaa vuodelta 2024 kunnan ja kuntakonsernin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta seuraavan arvion:

2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.1 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallinen tavoite on kunnanvaltuuston asettama, talousarvioon sisältyvä määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen määrää tai laatua taikka toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite. Tavoite on pyrittävä johtamaan kunnan strategiasta ja tehtävän toiminta-ajatuksesta sekä ilmaisemaan määrää tai laatua osoittavana tunnuslukuna. Se voidaan ilmaista myös sanallisesti, kuitenkin niin, että sen toteutumista voidaan arvioida.

Valtuusto päättää kuntakonsemin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konsemiohjauksen periaatteista. Kunnanvaltuusto on talousarviossa asettanut Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:lle sekä Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle toiminnallisia tavoitteita.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:n osalta tavoitteet ovat toteutuneet vain osittain. Yhtiössä on laadittu mm. PTS-suunnitelma viidelle vuodelle, jonka mukaan korjauksiin käytettäisiin 7,30 € / m² (2024) vuodessa. Toteuma on ollut 9,31 €/m². Käyttöasteen osalta jäätiin merkittävästi tavoitteeksi asetettuun 90 %:n tasoon nähden käyttöasteen ollessa 72 %. Toimintakertomuksen mukaan keskusta-alueella asuntojen käyttöaste on ollut 72 %, mutta haja-asutusalueilla vain n. 33-50 %. Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että yhtiön omistamien kiinteistöjen ja asuntojen lukumäärä tulee suhteuttaa niiden tarpeeseen, käyttöasteeseen ja riittävän hyvään kuntoon. Tarkastuslautakunta suosittelee, että asia viedään mahdollisimman pian päätöksentekoon, koska asia on ollut esillä jo useiden vuosien ajan.

Kuhmoisten Laajakaista Oy:n liiketoiminta on myyty tilikauden 2022 aikana Valokuitunen Oy:lle, minkä johdosta Verkkopalvelut Oy -konsemin ei ole ollut juurikaan toimintaa tilikausilla 2023-2024. Tarkastuslautakunta ilmaisee huolensa Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n lainasta, jossa kunnalla on merkittävän suuri takausvastuu (n. 1,55 milj. euroa). Vastuun mahdollinen realisoituminen muodostaa kunnalle merkittävän taloudellisen riskin.

Kunnan vetovoimaisuuden lisäämisen yhtenä strategisena painopisteenä on ollut satama-alueen palveluiden määrän ja laadun kasvattaminen yhteistyössä yritysten kanssa. Sahanrannan palveluiden kehittämisessä ollaan menossa oikeaan suuntaan.

Kunnan toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hyvin. Tavoitteiden raportointiin toivottiin edellisessä arviointikertomuksessa selkiyttämistä. Vuoden 2024 toimintakertomuksen osalta monessa tavoitteessa mittarin ja toteuman välinen yhteys on nyt selkeämmin havaittavissa myös teknisen toimen osalta. Teknisen toimen tavoitteiden toimeenpanon helpottamiseksi tarkastuslautakunta esittää edelleen käyttöön otettavaksi ns. vuosikelloa, jossa tärkeimmät jokavuotiset toimenpiteet tulisivat tehdyksi ajallaan.

Teknisen toimen tärkeimmät painopisteet talousarviovuonna 2024 ovat olleet mm. jätevedenpuhdistamon saneeraukseen ja verkostoon liittyvien investointien jatkaminen, laitostoiminnan saaminen tulokseltaan positiiviseksi, jossa tappiollinen toiminta saadaan päättymään

ja päästään kustannusneutraaliin nollatulokseen. Laitostoiminnan talousarvion toteuma vuonna 2024 on ollut kuitenkin -278 000 euroa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteen ja toteuman välinen poikkeama on edelleen liian suuri. Tarkastuslautakunta kysyy, kuinka paljon kuutiohintaa tulisi nostaa, jotta laitostoiminnan tulos saataisiin positiiviseksi. Lisäksi tarkastuslautakunta kysyy, onko vesihuollon huoltovarmuus turvattu koko kunnassa.

Kunnassa on toteutettu vuonna 2022 työtyytyväisyyskysely, jonka tulokset ovat olleet hyviä, eikä työhyvinvointiin liittyviä, mainittavia epäkohtia ole ilmennyt. Uusi kysely toteutettiin vuonna 2024. Tarkastuslautakunta kysyy, mitkä olivat uusimman kyselyn keskeiset tulokset.

Vanhus- ja vammaistukirahaston käyttöaste on ollut useampana vuotena heikkoa. Tarkastuslautakunta kysyy, onko rahaston käyttöä mahdollista kasvattaa nykyisestä.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vuoden 2024 toimintakertomuksessa on esitetty pääosin oikein ja riittävästi kunnan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen. Toimintakertomuksessa havaittiin kuitenkin tarkastuslautakunnan toimesta jonkin verran puutteita, kuten esimerkiksi tiedot kasvatus- ja opetusjaoston, yhteistyötoimikunnan sekä vanhus- ja vammaisneuvoston toiminnasta. Tarkastuslautakunta suosittelee kunnanhallitusta käymään tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen huolella läpi ennen sen julkaisemista.

2.2 Taloudelliset tavoitteet

Valtuusto vahvistaa vuosittain toimielinten tulosaluekohtaiset tuloarviot ja määrärahat. Vahvistetut määrärahat ja tuloarviot sitovat toimielimiä tulosalueittain bruttoperiaatteella (tulot ja menot erikseen), pois lukien lyhytaikaisten lainojen muutos, jolle on määriteltä nettositovuustaso. Investoinnin sitova määräraha on hankkeeseen tai hankeryhmään myönnetty nettomääräraha. Kunnanhallitus on antanut tarkemmat täytäntöönpano-ohjeet valtuuston hyväksymän talousarvion pohjalta. Kuntalain mukaan tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tilikauden 2024 tilinpäätös on 360 674,01 euroa ylijäämäinen, kun vuonna 2023 tilinpäätös oli 458 129,28 euroa ylijäämäinen. Tilinpäätöshetkellä kumulatiivista ylijäämää on kertynyt taseeseen yhteensä 7 165 000 euroa. Vuosi aikaisemmin kertynyttä ylijäämää oli 6 796 000 euroa. Asukasta kohti kertynyttä ylijäämää on 3513 euroa (2023: 3249 euroa).

Verotuloja kertyi 6,0 miljoonaa euroa (6,0 milj. euroa v. 2023). Valtionosuuksia kertyi 2,5 milj. euroa (2,2). Verotulot toteutuivat 0,39 milj. euroa talousarviota suurempana, eli n. 107 %:sti. Valtionosuudet toteutuivat tilinpäätöksessä 102,5 %:sti.

Toimintatuotot olivat 2,82 (2,86) milj. euroa, jossa oli hienoista laskua edellisestä vuodesta. Tästä huolimatta tuotot toteutuivat 116 %:sti ja ylittivät talousarvion 0,4 milj. eurolla.

Toimintakulut olivat 9,3 (9,3) milj. euroa. Toimintakulut ylittivät talousarvion 0,6 milj. eurolla. Tämä johtui pääasiassa ennakoitua suuremmasta tilapäisen työvoiman käytöstä.

Vuosikate oli 1,81 milj. euroa (1,68) ja se toteutui 97,3 %:sti talousarvioon nähden.

Lainakannan määrä laski 5,23 milj. eurosta 5,18 milj. euroon. Lainamäärä oli 31.12.2024 asukasta kohti 2544 euroa (2500).

Kunnan omavaraisuusaste oli 72,0 % (72,3).

Vesihuoltolaitoksen alijäämä oli -108 148,06 euroa. Edellisenä vuonna alijäämä oli -214 475 euroa. Vesihuoltolaitoksen taseelle on kertynyt alijäämää yhteensä jo -1,11 milj. euroa. **Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen vesimaksutaksojen korottamista, jotta vesihuollon tappiollista toimintaa ei tarvitsisi kompensoida verovaroin.**

Kaukolämmön alijäämä oli -185 943 euroa (-123 820). Kertynyttä alijäämää on jo 1,56 milj. euroa. Kaukolämpötoiminta tuottaa vuodesta toiseen suuria tappioita, joita joudutaan kattamaan kunnan yleiskatteisilla verovaroilla. Nykyisellä toimintarakenteella toiminta jatkuu tappiollisena sopimuksen loppuun saakka (2028). Kunta on käynyt tuloksetta tuotantoyhtiön kanssa neuvotteluja sopimuksen muuttamisesta ja kaukolämpötoiminnan saamiseksi kannattavaksi. **Tarkastuslautakunta kysyy, onko kunnan metsänmyynnistä tulevaa raaka-ainetta taloudellista myydä kaukolämpöyhtiölle.**

Vuoden 2024 talousarvion sitovien määrärahojen ylityksistä merkittävimmät ovat olleet:

- hallintopalvelut, määrärahan ylitys 0,20 milj. euroa (toteuma 118,9 %)
- yhtenäiskoulu, määrärahan ylitys 0,24 milj. euroa (toteuma 111 %)
- kaavoitus- ja maankäyttö, määrärahan ylitys 0,16 milj. euroa (toteuma 123 %)
- lyhytaikaisten lainojen muutos, alitus 0,45 milj. euroa (toteuma 0 milj. euroa)

Poikkeamat ovat syntyneet tilanteessa, jossa ajantasaista seurantaa ei ole ollut talouspalvelun toimittajasta johtuen saatavilla. Tarkastuslautakunta kuitenkin toteaa, että riittävää seurantaa kuluista on kuitenkin tehtävä, jotta merkittävilta ylityksiltä välttäisiin.

Kunnanhallitus on vuoden 2024 toimintakertomuksessaan esittänyt selvityksen kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Yksityiskohtaiset tiedot käyvät ilmi tilinpäätöksestä.

2.3 Investoinnit

Tilikauden investointimenot olivat yhteensä 0,95 milj. euroa, kun edellisenä vuonna investoitiin 1,07 milj. eurolla. Investointimenojen toteuma on ollut 60,4 % kun se vuonna 2023 on ollut 79,8 %. Suurin alitus 275 000 euroa on ollut investoinneissa kunnan vuokrattaviin kiinteistöihin, joista merkittävin yksittäinen budjetin alittanut hanke on ollut 24-hallin korjaukset (250 000 euroa).

Laitostoimintaan investointien osalta määräraha alittui 289 000 eurolla. Merkittävimpänä yksittäisenä investointihankkeena on alittunut jätevedenpuhdistamon saneeraus 154 000 eurolla.

Kunnan omistamien kiinteistöjen tulevaisuuden kartoittamista on suunniteltu jo jonkin aikaa. Tarkastuslautakunta kysyy, minkälaisella aikataululla kunnan kiinteistöstrategian päivitys etenee.

3 Kuntakonserni

Kuhmoisten konsermitilinpäätökseen on yhdistelty kolme kuntayhtymää ja tytäryhtiöinä yksi kiinteistöosakeyhtiö sekä Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy.

Konsernin tuloslaskelman ylijäämä oli 567 000 euroa (v. 2023 ylijäämä oli 492 000 euroa). Konsernin lainakanta vuoden 2024 konsermitilinpäätöksessä on 8,5 milj. euroa (8,6). Asukasta kohden laskettuna konsermilla on lainaa 4 197 euroa/asukas (4 107). Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n taseessa on pitkäaikaista lainaa noin 1,55 milj. euroa, jonka takausvastuu on Kuhmoisten kunnalla. Yhtiöllä ei ole tällä hetkellä varsinaista liiketoimintaa.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöjen tulisi raportoida tavoitteiden ja talouden toteumasta vähintään kolme kertaa vuodessa (konserniohje 7.3). Yhtiö on raportoinut kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle vain elokuussa 2024 ajalta 1–6/2024 ja joulukuussa 2024 ajalta 1–9/2024.

4 Yhteenveto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanvaltuuston hyväksymät kunnan talousarviossa yksilöidyt toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on pääosin saavutettu edellä mainituin tavoin vuonna 2024. Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitusta toimittamaan tarkastuslautakunnalle vastineet arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin ja kommentteihin syyskuun 2025 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta osoittaa kiitokset Kuhmoisten kunnan henkilöstölle ja luottamushenkilöille.

Kuhmoisissa 14. päivänä toukokuuta 2025

Juha Simola
puheenjohtaja

Tuire Launonen
varapuheenjohtaja

Arja Korvenranta
jäsen

Ari Ampuja
jäsen